

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА**

МАТЕРІАЛИ

**наукової конференції професорсько-викладацького складу,
наукових працівників і здобувачів наукового ступеня
за підсумками науково-дослідної роботи
за період 2019–2020 рр.
(квітень–травень 2021 р.)**

ДонНУ імені Василя Стуса
Вінниця
2021

Редакційна колегія:

Головний редактор – Гринюк Р. Ф., д-р юрид. наук., професор.

Заступник головного редактора – Хаджинов І. В., д-р екон. наук., професор.

Відповідальний секретар – Радіо С. В., канд. хім. наук., доцент

Члени редакційної колегії:

Прямухіна Н. В., д-р екон. наук, доцент; Русаков В. Ф., д-р фіз.-мат. наук, професор; Леонова Н. Г., канд. хім. наук, доцент; Пятницькова І. В., канд. істор. наук, доцент; Оверчук В. А., д-р екон. наук, доцент; Залужна О. О., канд. філол. наук; Дороніна О. А., д-р екон. наук, професор; Амелічева Л. П., д-р юрид. наук, доцент; Попов В. Ю., д-р філос. наук, професор; Заришняк І. М., канд. пед. наук, доцент; Міщан Т. І.; Алімова Т. О.

Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2019–2020 рр. (квітень–травень 2021 р.). Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2021. 384 с.

Підсекція «Актуальні питання лінгвоукраїністики та культурології»

<i>Антонюк О. В.</i> Мотиви номінації молодіжних прізвищ (на матеріалі антропонімії Вінниччини).....	112
<i>Важеніна О. Г.</i> Теоретико-методичні засади засвоєння базових понять зі словотвору: рекомендаційно-консультативні матеріали до практичних занять з сучасної української мови.....	114
<i>Домрачева І. Р.</i> Особливості реалізації девіативного мовлення	117
<i>Коваль Л. М.</i> Психолінгвістичний аналіз тексту як інтегративний метод сучасного мовознавства	118
<i>Митько Н. А.</i> Вироблення фахових компетентностей на заняттях із семасіології	120
<i>Пилипак Т. А.</i> Символізм у культурі гостинності	121
<i>Шаповалова Н. П.</i> Культурний асимілятор у контексті формування міжкультурної компетентності здобувачів ОП «Культурологія» і «Міжкультурна лінгвістика	122

Підсекція загального та прикладного мовознавства

<i>Загнітко А. П.</i> Системність лексикографічно-граматичної семантики.....	124
<i>Краснобаєва-Чорна Ж. В.</i> До питання про лінгвістичну актуалізацію емоцій	126
<i>Пилипак В. П.</i> Копірайтинг як вид фахової діяльності прикладних лінгвістів	128
<i>Ситар Г. В., Адамусік К. О.</i> Макро- й мікроструктура словника термінів конструкційної граматики.....	130

Підсекція «Психологія»

<i>Бацилева О. В., Горелова Н. С.</i> Емоційне вигорання у жінок в ситуації міжрольового конфлікту: шляхи вирішення проблеми	132
<i>Биковська Д. С.</i> Особливості форм поведінки у міжособистісній взаємодії: теоретичні аспекти	134
<i>Васюк К. М.</i> Психологічні особливості основних типів серійних вбивць.....	135
<i>Гресько І. М.</i> Формування відповідального ставлення студентів до здоров'я в освітньому середовищі	137
<i>Дударенко А. А., Пузь І. В.</i> Роль батьків у процесі виховання дитини: гендерні аспекти..	139
<i>Коломієць А. І., Оверчук В. А.</i> Жіночі девіації: варіанти соціальної поведінки	141
<i>Кузнєцова О. В., Кушнір Ю. В.</i> Вплив гендерних стереотипів на становлення жінок у політичній сфері.....	143
<i>Overchuk Viktoriya.</i> Disability and society: the psychological dimension.....	145
<i>Цігельман Я. Д.</i> Прикладні аспекти сучасної психодіагностики.....	147

СЕКЦІЯ «АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ ГЕРМАНСЬКИХ, РОМАНСЬКИХ І СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ І ЛІТЕРАТУР ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ І ПЕРЕКЛАДУ»

Підсекція «Проблеми семантичного та граматичного аналізу мовних одиниць в різноструктурних мовах»

<i>Білецька О. В., Пересада Є. І.</i> Використання описового методу при перекладі складних слів німецької мови українською у художньому тексті (на матеріалі роману Е. М. Ремарк «Три товариші»).....	149
<i>Журавська Ю. А.</i> Типи термінологічних словосполучень у текстах прогнозу погоди (на матеріалі німецької та української мов)	151
<i>Ковтун О. В.</i> Граматика оцінки в контрастивному аспекті: історія дослідження.....	153
<i>Куца М.</i> Екзистенційні дієслова маніпулятивної каузації із семою заперечення за допомогою фізичної сили (в англійській та українській мовах)	154
<i>Ситенко О. О.</i> Засоби вираження демінутивності в англійській мові.....	156

фетиша, які пізніше дають можливість знову пережити злочин. Труп і сліди злочину залишаються на місці злочину.

В сучасній кримінальній психології перевага віддається типології, яка виділяє 4 типи серійного вбивці на основі переважної у нього мотивації:

1 – кілер-візіонер – у нього часто виникають галюцинації і маревні уявлення, які підштовхують його до вбивства певних жертв. Цей тип слід класифікувати як психопатичний і несамовитий, серед серійних вбивць кількісно представляє виключення;

2 – кілер-місіонер – вирішує таким войовничим способом переслідувати і карати представників певних соціальних груп, яких він ненавидить;

3 – кілер-гедоніст – представники цієї категорії неоднорідні і включають три підгрупи: хтиві вбивці, яким сам акт вбивства доставляє сексуальне задоволення; кілери-шукачі пригод, які вбивають не через сексуальних мотивів, а через цікавість і інтересу до екстремального досвіду скоєння вбивства. В обох варіантах можуть відбуватися садистські дії, включаючи спотворення і розчленування жертв. Представники третьої підгрупи - кілери, орієнтовані на комфорт, не цікавляться процесом вбивства. Вони вбивають жертву з тим, щоб досягти інших цілей - для власної безпеки, для присвоєння особистого майна. Вибір ними коштів і обставин злочину визначається тільки прагматичними міркуваннями;

4 – кілери-які прагнуть до влади і контролю – ці вбивці прагнуть до тотального контролю над жертвою і домінування над чийось життям або смертю. На передньому плані стоїть не сексуальне задоволення, а можливість вдатися до сексуальних дій.

Таким чином, ми можемо відзначити наявність досить суттєвого переліку типологій, які все ж мають спільні риси, що чітко виділяють за стилем поведінки 2 основних типи – організованого та неорганізованого серійного вбивцю, а за мотивами цей перелік трохи різноманітніший і включає 4–6 основних типів. Такі класифікації звичайно умовні, але дозволяють скласти психологічний портрет злочинця і звузити коло пошуків, оскільки даний тип злочинців має досить шаблонну і передбачувану поведінку. Одною з основних завдань є розробка теорій, що точніше визначають причини появи таких особистостей та дозволяють чітко відносити певних осіб до груп ризику.

Література

1. Дворкин В. Н. Серийные преступники. Москва: АСТ, 1991. 365 с.
2. Метелев А. В. Использование специальных психологических знаний при раскрытии серийных убийств: Методические рекомендации. Ижевск: Ижевский филиал Нижегородской академии МВД России, 2009. 90 с.
3. Хаер Р. Лишенные совести. Пугающий мир психопатов»: Москва. ЕКСМО, 2007. 160 с.

УДК 159.92 : 37.013.42

ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ЗДОРОВ'Я В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

І. М. Гресько

Загальновідомо, що у молодому віці люди схильні недооцінювати значення здоров'я та важливості його постійного підтримання та зміцнення. Звичайно, останніми роками серед молоді поширилася мода на дотримання здорового способу життя (ЗСЖ) та відмови від шкідливих звичок, що є позитивним явищем для суспільства. Однак, незважаючи на це, студентство активно потребує превентивних заходів щодо формування відповідального ставлення до здоров'я, яке передбачає дотримання основних принципів здорового способу життя та відчуття відповідальності за власне самопочуття і стан організму.

Слід зазначити, що наразі умови навчання для студентів зазнали значних змін, адже через пандемію COVID-19 навчання відбувається в дистанційному режимі. Все ж, не змінилося головне – студентська молодь більшість свого часу проводить у навчальному процесі. Тож освітнє середовище має змогу впливати на рівень знань студентів у сфері здоров'я, формувати ставлення до здоров'я та прищеплювати корисні звички.

Мета роботи – теоретичний огляд явища формування відповідального ставлення студентів до здоров'я в освітньому середовищі.

Відомо, що у студентському віці відбуваються не лише якісні зміни інтелектуальної сфери, а й самовизначення особистості, становлення самосвідомості, ціннісних орієнтацій та життєвих орієнтирів. Даний період є одним із найсприятливіших для формування ставлення до здоров'я, що як будь-який інший процес вимагає не лише активності з боку людини, а й цілеспрямованого впливу, організацію та керівництво зі сторони оточення. Власне процес формування можна розуміти як оволодіння певними рисами чи якостями, які необхідні для успішної життєдіяльності [3, с. 28].

Формування відповідального ставлення до здоров'я потрібне тому, що відповідальність виступає регулятором поведінки людини, коли вона розуміє наслідки своїх дій і відчуває свій вплив на власне життя [4, с. 104]. Аналіз наукових джерел показав, що у структурі відповідальності виділяють декілька елементів, а саме:

- когнітивний компонент відповідає за осмислення і розуміння змісту відповідальності (наприклад, розуміння змісту феномену здоров'я, його факторів позитивного чи негативного впливу тощо);

- емоційний компонент – це спектр емоцій (позитивні чи негативні емоції), які відчуває людина, коли виконує дії, пов'язані зі змістом відповідальності;

- мотиваційний елемент виражається або у прагненні бути в колективі, або у виконанні певних дій для привернення уваги з боку оточуючих і отримання винагороди;

- динамічний – це виконання важких і відповідальних дій або повна відмова від цього через пасивність;

- регулятивному компоненту властива інтернальність (здатність до самокритичності) або екстернальність (перекладання відповідальності на зовнішні обставини);

- результативна складова розуміється як результативність виконання дій [6, с. 107–108].

Таким чином, формування у студента відповідального ставлення до здоров'я в умовах освітнього процесу передбачає роботу над збагаченням знань молоді про здоров'я та здоровий спосіб життя, розвитком інтернальності особистості та підтримці студента у його діях, спрямованих на збереження і зміцнення здоров'я.

Відповідальне ставлення студента до здоров'я передбачає формування у нього внутрішньої позиції, що проявляється у регуляції реакцій і вольових діях щодо факторів здоров'я для поєднання особистих можливостей і можливостей середовища з метою підтримання здоров'я [2, с. 41]. Також дане явище можна розуміти як вольове утворення особистості, що включає розуміння студентом значущості здоров'я і необхідності турботи про нього, виконання цілеспрямованих дій щодо його збереження та розвитку [1, с. 67].

Як зазначають деякі автори, часто на заваді до отримання інформації про сферу здоров'я стають ряд чинників, зокрема негативний минулий досвід, що сформував певні переконання людини, звичка сприймати здоров'я як належне, механізми психологічного захисту психіки (наприклад, заперечення чи витіснення) або несприятливий вплив мікро- чи макрооточення на людину тощо [5, с. 317].

Для уникнення або мінімізації впливу вищезазначених чинників важливо запроваджувати систему заходів направлення на збагачення знань молоді про здоров'я, принципи здорового способу життя, можливі наслідки шкідливих звичок та ін. Такими заходами у закладах вищої освіти можуть бути тижні здоров'я, виховні години, тематичні соціально-психологічні тренінги, заняття з фізичної культури, семінари чи вікторини, присвячені темі здоров'я, безпосередній приклад викладачів у дотриманні ЗСЖ, проектна та волонтерська діяльність студентів, спрямована на ознайомлення студентської молоді з темою

здоров'я, а також надання доступу до спортивного майданчика університету та ін. В умовах дистанційного навчання відтворити всю можливу систему заходів складно, однак деякі з названих пунктів можуть бути використані в онлайн-режимі.

Отже, як в минулому, так і на сьогодні тема здоров'я молодого покоління залишається актуальною. Студентська молодь є потенціалом розвитку держави, тому формування відповідального ставлення до власного здоров'я має стати одним із ключових завдань кожного закладу вищої освіти. Для досягнення даної мети існує низка варіантів заходів, що можуть сприяти розвитку відчуття відповідальності за власне здоров'я та життя загалом.

Подальші наукові пошуки вбачаємо у дослідженні психологічних механізмів впливу Я-концепції на ставлення особистості до здоров'я.

Література

1. Гресько І. М. Формування відповідального ставлення до здоров'я як актуальна проблема сьогодення. *Науковий журнал з соціології та психології «Габітус»*. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. Видавничий дім «Гельветика». Вип. 17, 2020. С. 62–68.
2. Гусак П. М., Зимівець Н. В., Петрович В. С. Відповідальне ставлення до здоров'я: теорія та технології: Монографія. Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. 219 с.
3. Крупник З. І. Формування відповідального ставлення до здоров'я у вихованців центрів соціально-психологічної реабілітації: дис. канд. пед. ...: 13.00.05 Умань, 2016. 306 с.
4. Оргєєва С. В., Хачатрян В. В., Лозенко Н. М. Відповідальність за власне здоров'я як домінуючий аспект здоров'язбереження студентів. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія: Педагогіка. Психологія: зб. наук. пр. К. : Національний авіаційний університет, 2017. Вип. 1(10). С. 102–107.
5. Супрун Д. М. Когнітивна, емоційна та поведінкова складова у детермінації поняття «ставлення до здоров'я». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2010. Вип. 16. С. 315–318.
6. Ушакова Т. Ю. Структурні компоненти відповідальності: теоретико-методологічний аналіз. *Наука і освіта*. 2015. № 3. С. 106–112.

УДК 316.663.23

РОЛЬ БАТЬКІВ У ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ ДИТИНИ: ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ

А. А. Дударенко, І. В. Пузь

В ході філогенезу феномен сім'ї набув статусу фундаментального соціального інституту, що слугує підґрунтям для функціонування усталених суспільних режимів, зберігаючи та поширюючи специфічні традиції, звичаї та норми. Проте існують підстави стверджувати, що першочергова роль родини передбачає не підтримку нормального перебігу процесів у макросередовищі, а спрямована на забезпечення потомства необхідними ресурсами для всебічного конструктивного розвитку. Отже, виховну функцію можна ідентифікувати як невід'ємний сімейний атрибут, який вимагає від батьків максимальної мобілізації внутрішнього потенціалу батьків задля надання дитині достатнього рівня турботи, що в подальшому дасть їй змогу самоактуалізуватися на здоровій фізичній та духовній основі. Загальновідомо, що між представниками чоловічої та жіночої статей існують базові відмінності, які обумовлюють низку розбіжних тенденцій у пізнанні та перетворенні навколишньої дійсності. Саме тому проблема впливу батька та матері на процес виховання дітей характеризується як теоретичною, так і практичною значущістю, адже удосконалення дитячо-батьківських взаємостосунків може викликати поліпшення становища інституту сім'ї в умовах сучасного суспільства.

Метою даної роботи є висвітлення ролі батьків у процесі виховання дитини, зокрема розкриття гендерних аспектів.

Сім'я являє собою специфічний морально-психологічний простір, в межах якого дитина має можливість пізнати елементарні закономірності існування оточуючого світу, а